

Revisionsrapport – Nationalmuseums årsredovisning 2020

Riksrevisionen har granskat Nationalmuseums årsredovisning 2020, daterad 2021-02-22.

Vi vill med denna revisionsrapport uppmärksamma er på iakttagelser från vår granskning.

Våra iakttagelser har påverkat revisionsberättelsen. Vi har lämnat ett uttalande med reservation om ledningen efterlevt de föreskrifter som är tillämpliga för användning av anslag och inkomster.

Vi vill att ni svarar på denna revisionsrapport senast 2021-04-30. Beskriv om och i så fall vilka åtgärder ni planerar för att rätta till iakttagelserna.

Sammanfattning – Väsentligt ackumulerat underskott i Nationalmuseums butiksverksamhet

Nationalmuseum redovisar ett väsentligt ackumulerat underskott för butiksverksamheten. Vi bedömer att Nationalmuseum inte följer det ekonomiska målet för butiksverksamheten och har därför lämnat ett uttalande med reservation i revisionsberättelsen.

För att minska underskottet har Nationalmuseum ändrat grunderna för beräkning av direkta och indirekta kostnader i butiksverksamheten. Vi bedömer att vissa av förändringarna inte överensstämmer med det ekonomiska målet för butiksverksamheten. Därför redovisar Nationalmuseum för låga kostnader för butiksverksamheten under 2020.

Nationalmuseum uppnår inte det ekonomiska målet full kostnadstäckning för butiksverksamheten

Nationalmuseum redovisar ett ackumulerat underskott om – 6 479 tusen kronor för verksamhetsområdet försäljning av varor. Resultatet för 2020 uppgår till – 1 233 tusen kronor. Det framgår av avgiftstabellen på sidan 28 i årsredovisningen för 2020. I förhållande till 2019 års intäkter¹ uppgår det ackumulerade underskottet till 78 procent.

Nationalmuseum får ta ut avgifter vid försäljning av varor i museets butiker enligt 6 § i förordning (2007:1175) med instruktion för Nationalmuseum. Det ekonomiska målet för varuförsäljningen i butikerna är full kostnadstäckning enligt 5 § avgiftsförordningen (1992:191). Detta innebär att Nationalmuseum ska beräkna avgifterna så att avgiftsintäkterna på några års sikt täcker de direkta och indirekta kostnaderna för butiksverksamheten.

I text i anslutning till avgiftstabellen

- kommenterar Nationalmuseum bakgrunden till det ackumulerade underskottet
- beskriver Nationalmuseum de åtgärder som myndigheten vidtagit under året för att minska de kostnader som belastar butiksverksamheten
- konstaterar Nationalmuseum att det kommer bli svårt att uppnå det ekonomiska målet full kostnadstäckning i butiksverksamheten på några års sikt. Därför avser Nationalmuseum att hemställa till regeringen² om att få täcka halva det ackumulerade underskottet med anslagsmedel.

Vi bedömer att Nationalmuseum inte följer det ekonomiska målet full kostnadstäckning i butikverksamheten. Vi delar Nationalmuseums bedömning att det inte kommer vara möjligt att uppnå det ekonomiska målet full kostnadstäckning i butiksverksamheten på några års sikt. Vi har därför lämnat en reservation i revisionsberättelsen avseende vårt uttalande om ledningens efterlevnad av tillämpliga föreskrifter för användning av anslag och inkomster.

¹ 2020 års intäkter i verksamheten har varit ovanligt låga på grund av pandemin och lämpar sig därmed inte som referensvärde varför vi utgår ifrån intäkterna 2019.

² Hemställan återfinns i Nationalmuseums budgetunderlag 2022–2024, Nationalmuseums dnr 2021/82

Rekommendation

Vi konstaterar att Nationalmuseum har kontaktat regeringen och begärt att få täcka halva det ackumulerade underskottet med anslagsmedel.

Vi rekommenderar Nationalmuseum att ta fram en plan för hur Nationalmuseum ska uppnå det ekonomiska målet full kostnadstäckning i butiksverksamheten.

Rekommendationen gäller oavsett om regeringen tillåter eller inte tillåter Nationalmuseum att täcka halva det ackumulerade underskottet med anslagsmedel.

Förändrade beräkningar har medfört för låga lokalkostnader för butiksverksamheten

Under 2020 har Nationalmuseum gjort en översyn av de kostnader som avgiftsintäkterna från butiksverksamheten ska täcka. Efter översynen har Nationalmuseum vidtagit ett antal åtgärder, bland annat dessa:

- Ny beräkning av butiksverksamhetens lokalyta vilket minskar de direkta lokalkostnaderna.
- Minskade direkta personalkostnader genom omfördelade arbetsuppgifter och omorganisation. Till följd av detta minskar även butiksverksamhetens indirekta kostnader.
- Nationalmuseum har även beslutat att inte belasta butiksverksamheten med direkta lokalkostnader för hela året, utan endast för de månader som Nationalmuseum har hållit öppet.

Vi bedömer att årets kostnader för butiksverksamheten skulle varit 2 068 tusen kronor högre om ovanstående åtgärder inte hade utförts.

Myndigheter ska genomföra avgiftssamråd med ESV om de avser att väsentligt förändra en avgift enligt 7 § avgiftsförordningen (1992:191). En ändrad kalkylmodell är att betrakta som en väsentlig ändring av avgiften och samråd om väsentligt förändrade avgifter ska genomföras före förändringen enligt ESV:s föreskrifter till 7 § avgiftsförordningen (1992:191). I ESV:s allmänna råd till paragrafen framgår vidare att det med kalkylmodell avses vilka kostnader som täcks av avgifterna och hur indirekta kostnader fördelas till verksamheten.

Vi bedömer att de åtgärder som Nationalmuseum har utfört sammantaget utgör en väsentlig förändring av hur Nationalmuseum beräknar de kostnader som avgifterna från butiksverksamheten ska täcka. Nationalmuseum borde därför ha genomfört ett

avgiftssamråd med ESV. ESV har rätt att medge undantag från samrådsskyldigheten om särskilda skäl föreligger enligt 7 § avgiftsförordningen (1992:191). Nationalmuseum har inte begärt något undantag utan hänvisar till att man inte bedömt att kalkylmodellen är förändrad.

Nationalmuseum har inte dokumenterat de vidtagna åtgärderna eller anledningen till att myndigheten gjort en översyn av butiksverksamhetens kostnader. Det har därför varit svårt för oss att avgöra om dessa åtgärder gör att butiksverksamhetens kostnader blir mer rättvisande. Vi bedömer att Nationalmuseums minskning av de direkta lokalkostnaderna inte överensstämmer med butiksverksamhetens ekonomiska mål full kostnadstäckning. Nationalmuseum redovisar därför för låga kostnader för butiksverksamheten under 2020.

Rekommendationer

För att säkerställa att butiksverksamheten lever upp till det ekonomiska målet full kostnadstäckning rekommenderar vi Nationalmuseum att

- upprätta rutinbeskrivningar där det framgår hur Nationalmuseum ska beräkna kostnader för butiksverksamheten
- skriftligen dokumentera de antaganden och ställningstaganden som ligger till grund för bedömningarna av vilka kostnader som ska belasta butiksverksamheten
- samråda med ESV innan Nationalmuseum beslutar om väsentliga förändringar av beräkningen av de kostnader som avgiftsintäkterna från butiksverksamheten ska täcka.

Ansvarig revisor Anton Lindqvist har beslutat i detta ärende. Uppdragsledare Bernadette Larsson har varit föredragande.

Anton Lindqvist

Bernadette Larsson

Kopia för kännedom:

Regeringen

Kulturdepartementet

Finansdepartementet, budgetavdelningen